

VI-SKOGEN

VI-SKOGEN STRATEGI 2023–2027

År 2027 kommer småskaliga bondeorganisationer på ett hållbart sätt att ha förbättrat levnadsvillkoren och försörjningen för sina medlemmar och deras lokalsamhällen genom ökad motståndskraft och anpassning till klimatförändringar, förstärkt rätt till mat och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Innehåll

Om strategin för år 2023–2027	3
Om Vi-skogen	4
Vision	7
Uppdrag	7
Kärnvärden	7
Målgrupp	7
Geografiskt fokus	7
Strategiska mål för år 2023–2027	8
Målbild för år 2027	8
Strategiska delmål	8
Omvärldsanalys	9
Vi-skogens syn på utveckling	12
Förändringsteori	12
Perspektiv och förhållningssätt till utvecklingssamarbete	14
Kopplingar till FN:s hållbarhetsmål och Agenda 2030	15
Resultatområden	16
Starkare bondeorganisationer	16
Ökad biologisk mångfald och begränsning av, anpassning till och motståndskraft mot klimatförändringar	18
Ökad livsmedelstrygghet	20
Hållbara och motståndskraftiga försörjningsmöjligheter	22
Påverkan	24
Ökad livsmedelstrygghet	27
Kommunikationsarbete	28
Insamling och mobilisering av resurser	30

Nakato Maria. Foto: Mark Njoroge.

Om strategin för år 2023–2027

Världen förändras snabbare än någonsin. Fattigdomen och hungern ökar. Klimatkrisen, miljöförstöring, ekonomisk osäkerhet, konflikter, ojämlikhet mellan könen, könsbaserat våld och ständigt krympande demokratiskt utrymme bidrar till utmaningarna. Mänskliga rättigheter kan aldrig tas för givna. De är obestridliga och måste försvaras och återerövas – varje dag.

Men att arbeta tillsammans skapar motståndskraft. Människor som organiserar sig för att försvara sina rättigheter har bättre chanser att lyckas. Vi vet av erfarenhet att människor är starkare tillsammans. Under det senaste decenniet har Vi-skogen samarbetat med flera lokala organisationer spridda över Kenya, Uganda, Tanzania och Rwanda – för att bli starkare tillsammans. Under de kommande åren kommer vi att undersöka möjligheterna att utöka vårt arbete även till andra samarbetspartners och regioner.

Vår strategi 2023–2027 är skriven för att den värld vi befinner oss i just nu. Den bygger på lärdomar från vår tidigare strategi, och på en analys av de effekter nya trender i omvärlden kan få på de resultat vi försöker nå tillsammans med våra partners. I vårt arbete framåt bygger vi vidare på vår långa erfarenhet av att arbeta med agroforestry, klimatförändringar, biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Under strategiperioden kommer vi att hjälpa medlemsbaserade organisationer att bidra till hållbar försörjning,

ökad motståndskraft och rätten till näringsrik mat för sina medlemmar och samhällen. Att kunna mobilisera starka civila samhällen är nyckeln till utveckling på landsbygden. Småskaliga bönder som organiserar sig kan knyta kontakter med viktiga intressenter, inklusive myndigheter, och söka stöd för att odla och producera mat. Att stärka bondeorganisationer fortsätter därför att vara en viktig prioritering för Vi-skogen under denna strategiperiod. Genom hållbara odlingsmetoder, inklusive agroforestry, genom att främja bondeorganisationer, och genom opinionsbildning och påverkansarbete vill vi stärka småskaliga bönder för att bekämpa fattigdom och klimatförändringar tillsammans.

År 2027 kommer småskaliga bondeorganisationer på ett hållbart sätt att ha förbättrat levnadsvillkoren och försörjningen för sina medlemmar och deras lokalsamhällen genom ökad motståndskraft och anpassning till klimatförändringar, förstärkt rätt till mat och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Människor som organiserar sig för att försvara sina rättigheter har bättre chanser att lyckas.

Om Vi-skogen

Vi-skogen är en svensk biståndsorganisation som bekämpar fattigdom och klimatförändringar tillsammans. Det som började som ett trädplanteringsinitiativ 1983 är idag en expertorganisation inom agroforestry som arbetar genom lokala partnerskap för att driva holistiska utvecklingsprojekt inom jordbruk i, och bortom, östra Afrika.

Kamp mot fattigdom och klimatförändringar

Vi stöder småskaliga bönder och deras familjer för att minska fattigdom genom hållbara odlingsmetoder såsom agroforestry. Metoderna gör det möjligt för bönderna att använda tillgängliga resurser mer effektivt, öka sina skördar och förbättra sin anpassning till och motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Som ett resultat ökar de sin försörjning och slår vakt om rätten till mat. Samtidigt bidrar agroforestry-metoder till att begränsa klimatförändringar, stoppa avskogning, förbättra bördigheten i mark som odlas, öka den biologiska mångfalden och värna om rätten till en ren, hälsosam och hållbar miljö.

Hjälp med expertis

Vi erbjuder expertis inom agroforestry, hållbara odlingsmetoder, samt anpassning till, begränsning av, och motståndskraft mot klimatförändringar inom jordbrukssektorn. I det arbetet ingår att samarbeta med forskningsinstitut och nätverk, att främja välbeprövade metoder baserade på vetenskaplig forskning, och att engagera politiker och beslutsfattare för att ta hänsyn till lokal ekologisk kunskap, forskning och välbeprövad praxis i jordbrukspolitik och beslut. Vi vill förändra samhällena vi arbetar i för att öka jämställdheten och kvinnors möjligheter, och stärka kvinnors och mäns möjligheter att försörja sig på ett hållbart sätt. Den ambitionen ramar in vårt rådgivningsarbete.

Partnerskap

Våra program och projekt genomförs av lokala partnerorganisationer i Kenya, Tanzania och Uganda. Partnerskap gör

det möjligt för lokala organisationer att prioritera åtgärder utifrån sitt sammanhang. Detta bidrar till hållbarhet och positiva långsiktiga effekter av insatserna. Vi definierar partnerskap som en ömsesidigt fördelaktig, långsiktig relation mellan två eller flera parter. Genom att dela resurser och kompetens bidrar parterna till att uppnå gemensamma mål.

Vi arbetar med kärnpartners och tekniska partners. Våra kärnpartners är bondeorganisationerna. De stöder sina medlemmar och verkar för medlemmarnas rättigheter och intressen. Tekniska partners är specialiserade på ett eller flera kompetensområden som dessa kärnpartners behöver, och stöttar upp i projekt där det behövs.

Vi samarbetar också strategiskt med regionala organisationer, forskningsorganisationer, universitet, andra bistånds- och samhällsorganisationer och ytterligare aktörer som är relevanta för våra resultatområden. De anlitas för sin förmåga – och ibland ansvar – att agera i våra kärnpartners intresse.

Under strategiperioden kommer Vi-skogen att fortsätta stödja kärnpartners för att stärka deras strukturer för ledning och styrning, deras effektivitet, hållbarhet, inkludering med mera. Våra samarbeten med lokala, regionala och nationella bondeorganisationer omfattar mer än bara finansiering. De utgör ömsesidigt fördelaktiga partnerskap som bygger på kunskapsöverföring, och de kännetecknas av dialog, respekt och lokalt ägarskap för ett långsiktigt och hållbart åtagande. De bondeorganisationer som samarbetar med oss kommer att öka sin förmåga att arbeta strategiskt och rättighetsbaserat, bidra till jämställdhet, bygga nätverk och allianser, samt diversifiera sina källor till finansiering. Samarbetet förutsätter att bondeorganisationerna har en stark vision och styrning, och att de är villiga att arbeta med fokus på mänskliga rättigheter.

Vision

En hållbar miljö som gör det möjligt för kvinnor och män som lever i fattigdom att förbättra sina liv.

Uppdrag

Att bekämpa fattigdom och klimatförändringar – tillsammans. Att stärka småskaliga bönder och deras familjer socialt och ekonomiskt, bygga upp deras motståndskraft och samtidigt öka den biologiska mångfalden och begränsa klimatförändringarna genom hållbara odlingsmetoder, inklusive agroforestry.

Kärnvärden

Vi-skogen arbetar rättighetsbaserat. Våra kärnvärden *icke-diskriminering, meningsfullt deltagande, ansvarsskyldighet, öppenhet, egenmakt och kontinuerligt lärande* styr allt vi gör – både på egen hand och i samarbete med våra partners.

Målgrupp

Målgruppen är småskaliga bönder och deras familjer – med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar och barn som lever i

fattigdom. Vi-skogen riktar sig till bondefamiljer som har begränsad tillgång till produktiva resurser och möjligheter, som har en otrygg tillgång till mat, och som upplever effekterna av klimatförändringar. Vi når dem genom att samarbeta med medlemsbaserade bondeorganisationer.

Geografiskt fokus

Vi-skogen är en svensk biståndsorganisation som för närvarande arbetar i tre länder i östra Afrika: Kenya, Tanzania och Uganda.¹ Vi fokuserar på de områden där vi är mest relevanta och kan göra störst skillnad – både när det gäller vilka länder vi arbetar i och var i länderna vi verkar. Kriterier som ett områdes sårbarhet för klimatförändringar, vilket värde vi kan bidra med och tillgängliga resurser styr. På sikt vill vi arbeta på fler platser, både inom Kenya, Tanzania och Uganda, och i nya länder. Vi vill särskilt utforska hur våra metoder kan göra nytta för natur och människor i halvtorra och torra områden där det regnar lite eller inte alls.

¹ Vi-skogen utvecklade verksamheten i Rwanda 2022 efter styrelsebeslut om att fokusera om resurserna.

Jane Mubazi och John Namanaya. Foto: Mark Njoroge.

Strategiska mål för år 2023–2027

Målbild för år 2027

Vi vill på ett hållbart sätt förbättra levnadsvillkoren för småskaliga bönder och deras familjer, med fokus på Afrika söder om Sahara, men även bortom det, genom ökad livsmedels- och näringstrygghet, ökad motståndskraft mot klimatförändringar, förbättrade inkomster, bevarande av biologisk mångfald och större tillgång till mänskliga rättigheter – framför allt rätten till mat, rätten till en ren, hälsosam och hållbar miljö och lika rättigheter för kvinnor och män.

I detta strategidokument beskrivs hur Vi-skogen kommer att arbeta under 2023–2027 mot målet ovan genom följande strategiska delmål och resultatområden. Varje resultatområde

(i grönt) bidrar till ett eller flera av de strategiska delmål (i blått), som visas i tabellen nedan. Resultatområdena finns närmare beskrivna på sidan 17.

Strategiska delmål för att nå målbilden

Medlemmar i bondeorganisationer ökar sin livsmedels- och näringstrygghet, inkomst och motståndskraft genom hållbara produktionsmetoder, ökad tillgång till produktionsmedel, marknader och förädling, ökad biologisk mångfald, samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar.	Starka bondeorganisationer som samarbetar med Vi-skogen använder i allt högre grad demokratiska, inkluderande och hållbara metoder. De levererar rättighetsbaserade tjänster, mobiliserar effektivt, och driver opinion till förmån för sina medlemmar och samhället i stort i politiska forum.	Lokalsamhällen som nås av Vi-skogen och våra partners insatser har i allt högre grad ett rättighetsbaserat förhållningssätt. De identifierar och tar itu med bakomliggande orsaker till ojämlikhet som begränsar kvinnors, ungdomars och barns aktiva och meningsfulla deltagande. Samhällena gör det möjligt för dessa grupper att utnyttja sin fulla potential på det sociala, miljömässiga och ekonomiska området.	Vi-skogen är en efterfrågad expert med starkt fokus på utvecklings-samarbete, agroforestry, samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar. Vi tar ansvar gentemot våra förmånstagare och efterlever våra egna och givares uppförandekoder och standarder. Vi intensifierar vårt påverkansarbete för att lyfta våra kärnfrågor och skapa utrymme för våra partners att uttrycka sina krav i lokala, nationella, regionala och globala forum.
Ökad biologisk mångfald och begränsning av, anpassning till och motståndskraft mot klimatförändringar förbättrar inkomsterna och motståndskraften och bidrar till en hållbar miljö.			
Ökad livsmedels- och näringstrygghet bidrar till att stärka rätten till näringsrik mat för alla.			
Bönderna kommer att få en mer hållbar och motståndskraftig försörjning.			
Genom att arbeta för att säkerställa starkare bondeorganisationer gynnar Vi-skogen samtidigt organisationens medlemmar och deras samhällen.			
Opinionsbildning är en viktig del av strävan mot alla strategiska mål och målbilden.			

Hur resultatområdena bidrar till målen

Omvärldsanalys

Stigande fattigdom, ökande ojämlikhet, undernäring, förlust av biologisk mångfald och klimatförändringar

FN varnar för att det krävs omedelbara, snabba och storskaliga minskningar av utsläppen av växthusgaser för att den globala uppvärmningen inte ska överstiga 1,5 °C under de kommande 20 åren. För närvarande är världen på väg att misslyckas med att uppfylla FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling till 2030.² När denna strategi skrivs har världen levt med covid-19-pandemin i ungefär två år. Pandemin har allvarligt skadat alla ansträngningar att stoppa fattigdom, hunger och ojämlikhet. Det demokratiska utrymmet har krympt när människor begränsats från att röra sig fritt. Fall av våld i hemmet har ökat. Pandemin har även hållit barn borta från skolan.

Ojämlikheten ökar

Redan innan pandemin slog till stod Vi-skogens målgrupp inför en uppförsbacke. 80 procent av alla människor som levde i extrem fattigdom bodde på landsbygden. Av dem arbetade nästan två tredjedelar inom jordbruket.³ Enligt Världsbanken drev pandemin mer än 70 miljoner människor in i extrem fattigdom år 2020. De människor som redan drabbats av fattigdom drabbades också hårdast av pandemin – vilket fick samhällsklyftorna att öka. Utvecklingen under de senaste 30 åren med minskande fattigdom och ojämlikhet vände. Preliminära siffror för 2022 visar att fattigdomen återigen har börjat minska, men i väldigt långsam takt på grund av kriget i Ukraina och högre priser på mat och energi.⁴

Klimatförändringarna driver på fattigdomen

Det förändrade klimatet påverkar lufttemperaturer och nederbörd, vilket gör vädret mindre förutsägbart och orsakar mer frekventa stormar, översvämningar, torka och andra extrema väderhändelser. Det innebär i sin tur att vissa grödor inte kan växa under de nya väderförhållandena, skördar går förlorade, jordbruksmarker förstörs och bönderna kämpar alltmer för att kunna försörja sig på sitt jordbruk. Till exempel upplevde Kenya nyligen de torraste och hetaste förhållandena som någonsin uppmäts, eftersom det regnade för lite under

regnperioderna i slutet av 2021 och början på 2022. Klimatförändringarna driver på fattigdom och konflikter och tvingar människor att fly.⁵

Dessutom innebär en växande befolkning och tilltagande efterfrågan att trycket ökar på miljön – fler vill nyttja befintliga mark- och naturresurser. Skogar huggs ner för att ge plats åt jordbruk, industri och infrastruktur. Ekosystemen rubbas, utarmas och kollapsar till slut. Arter av djur och växter förlorar sina livsmiljöer. Avskogning, förstörda ekosystem och förlust av biologisk

Rätten till mat uppfylls inte

FN har rapporterat att nästan en av tre människor i världen inte hade tillräcklig tillgång till mat år 2021. Ännu färre hade råd att äta nyttigt och få i sig de näringsämnen som kroppen behöver för att hålla sig frisk. Mellan 702 och 828 miljoner människor var undernärda. För mer än var tionde person på jorden var situationen så allvarlig att svälten var nära. Hungern i världen har sakta men säkert stigit ända sedan år 2014. Under covid-19-pandemin ökade den plötsligt kraftigt med cirka 103 miljoner under 2020 och ytterligare 46 miljoner under 2021.⁶

Rätten till mat handlar om mer än att kunna äta sig mätt. Vem vill leva på vatten och bröd? Men en hälsosam, varierad kost med tillräcklig mängd proteiner, vitaminer och mineraler är inte tillgänglig för de flesta i Vi-skogens målgrupp. Och även på de platser där färsk frukt, fisk och andra nyttigheter finns att köpa har majoriteten inte råd att göra det mer än någon enstaka gång. Hälsosam mat måste bli billigare. Och det behövs fler alternativ som är kulturellt accepterade, önskvärda och lokalt producerade på ett hållbart sätt. Samtidigt måste medvetenhet öka om hur man tillagar och äter nyttigt.

Om vi zoomar in på östra Afrika där Vi-skogen arbetar idag ser vi att mer än var fjärde kenyan var undernärdd år 2020.⁷ Det är visserligen bättre än vid millennieskiftet, då ungefär var tredje person var undernärdd, men sämre än 2014 då ungefär var femte person i Kenya var undernärdd.⁸ Situationen är snarlik i Tanzania.⁹ För Uganda saknas uppdaterad statistik. Landet har upplevt snabb ekonomisk tillväxt och en minskning av fattigdomen under de senaste 20–30 åren. Ändå har

702–828 miljoner människor var undernärda 2021.

undernäring och näringsbrist funnits kvar. Det kan förklaras av faktorer som fattigdom, höga livsmedelspriser, naturkatastrofer, höga födelsetal och begränsad tillgång till mark och utbildning.¹⁰

Fler söker skydd

Otrygg tillgång till mat samt klimatförändringar, miljökatastrofer och knappa resurser är alla drivkrafter som pressar många människor att flytta både inom och mellan länder. Exakt hur många som migrerar av dessa skäl är mycket svårt att uppskatta.¹¹ Men det vi vet är att när de här faktorerna kombineras med politisk instabilitet kan de orsaka eller förvärra väpnade konflikter. FN uppskattade att rekordhöga 103 miljoner människor i världen befann sig på flykt i slutet av juni 2022 till följd av förföljelse, konflikter, våld, kränkningar av mänskliga rättigheter och händelser som allvarligt störde den allmänna ordningen.¹² 95 procent av alla som flydde från konflikter år 2021 gjorde det i länder som är sårbara för klimatförändringar.¹³ Trenden är att fler människor än någonsin flyr och söker skydd: mer än dubbelt så många är på flykt nu jämfört med för tio år sedan.¹⁴

I Uganda finns drygt 1,5 miljoner flyktingar och asylsökande.¹⁵ I Kenya finns cirka en halv miljon flyktingar och asylsökande,¹⁶ och i Tanzania cirka en kvarts miljon.¹⁷ Möjligheterna för flyktingar och asylsökande att få tillgång till odlingsmark och bruka jorden varierar mellan och inom länderna. I alla tre länderna lever de flesta som flytt dit i utsatta situationer, och stödåtgärder för att förbättra deras levnadsvillkor och försörjning skulle kunna göra stor skillnad.

Utvecklingsarbete och humanitära åtgärder överlappar varandra

De utmaningar som beskrivs ovan måste hanteras genom en kombination av långsiktigt utvecklingsbistånd och mer kortsiktigt, omedelbart humanitärt stöd. Humanitärt stöd behövs för att lindra den akuta krisen, medan utvecklingsbiståndet är viktigt för att återuppbygga och stärka samhället och förhindra ytterligare kriser. Vi-skogen arbetar inte humanitärt, men ser ett värde i att arbeta i partnerskap med humanitära aktörer

under strategiperioden. Vi är också öppna för att utforska partnerskap med civila aktörer inom fredsbyggande. På så sätt kan vi bidra till att skapa en starkare koppling mellan utvecklingsarbete, humanitärt bistånd och fredsarbete.

Skadliga normer missgynnar kvinnor

Faktorer som ålder och kön påverkar vilka rättigheter och möjligheter individer och grupper kan ha eller sakna. Det gäller både i hemmet och i samhället. Inom familjen tenderar kvinnor i vissa kulturer att äta sist och få den mat som blir över. Kvinnor har vanligtvis svårare att få tillgång till utbildningar, teknik och infrastruktur som skulle underlätta deras arbete. Dessutom har de många gånger svårare att ta sig in på marknader och etablera affärsverksamhet. Kvinnor görs i hög grad ansvariga för att odla, skörda och laga mat. Trots det äger de mycket sällan jordbruksmarken. Utan tillgångar som mark har kvinnor sämre chanser att till exempel få banklån. Kvinnor och flickor fortsätter att falla djupare ner i fattigdom på grund av patriarkala strukturer och seder som hindrar kvinnor från att tillvarata sina mänskliga rättigheter.

Många kvinnor i östra Afrika utsätts för våld i hemmet. När restriktionerna under pandemin krävde att människor stannade hemma blev många fast i hemmet med våldsamma makar. Det resulterade i att nästan 50 procent fler fall av könsbaserat våld rapporterades in under pandemin.¹⁸ Många kvinnor tvingades dessutom dra ett allt tyngre lass när deras barn inte kunde gå i skolan, när matvaror blev svårare att få tag på, och när familjemedlemmar förlorade jobbet eller blev sjuka. Som om inte detta vore nog arbetar fler kvinnor än män inom den informella sektorn. De löpte därför större risk att förlora jobbet och hade sämre chanser att få bidrag av staten när pandemin drabbade ländernas ekonomi.

Ungdomar som försöker engagera sig i jordbruket tenderar att möta liknande utmaningar som kvinnor. De har svårt att få tillgång till mark att odla, kapital, utbildning, marknader och möjlighet att etablera företag. Diskrimineringen av kvinnor och ungdomar är strukturell och måste hanteras genom att ifrågasätta ojämlika lagar, traditioner och seder. Kvinnor och ungdomar har rätt att delta i samhället på lika villkor.

Mashaka Charles. Foto: Mark Njoroge.

Vi-skogens syn på utveckling

Förändringsteori

Vi-skogen arbetar genom lokala partners för att bygga ett starkt civilsamhälle. Vi tror att människor är starkare tillsammans, och att de genom att organisera sig i demokratiska, medlemsbaserade organisationer har möjlighet att hävda sina mänskliga rättigheter och skydda samt ta hand om naturen och klimatet för att gynna sig själva, planeten och kommande generationer.

Närmare bestämt arbetar Vi-skogen utifrån ett rättighetsbaserat förhållningssätt. Rätten till mat, rätten till en hälsosam och hållbar miljö och lika rättigheter för kvinnor och män är universella mänskliga rättigheter. Genom vårt arbete vill vi förverkliga dessa rättigheter för alla, särskilt för människor i en utsatt situation. Vi anstränger oss extra för att värna om kvinnors, ungdomars och barns rättigheter. Alla ska ha möjlighet att ta del av socioekonomiska satsningar, kunna agera och göra val, och alla ska kunna både bidra till och dra fördel av utvecklingsåtgärder.

Vi-skogen verkar för förändring där faktorer som växande strukturella ojämlikheter, orättvisor och klimatförändringarnas effekter står i vägen för människors rättigheter. Fattigdom, hunger och undernäring, och en snabbt minskande biologisk mångfald är alla exempel på faktorer som bidrar till en svår situation (se mer i kapitlet Omvärldsanalys). Vi arbetar huvudsakligen på två sätt:

1 Genom att bilda partnerskap i våra programländer och i andra relevanta sammanhang för att stärka och utbilda partnerorganisationer att dels förespråka småskaliga bönders rättigheter, dels hjälpa småskaliga bönders och deras familjer att få mer hållbara försörjningsmöjligheter.

2 Genom att använda vår position som en etablerad expert och aktör i det civila samhället för att ge råd om agroforestry och klimatförändringar och för att förespråka politiska förändringar som tar itu med problemen och gynnar våra målgrupper.

En viktig styrka hos Vi-skogen är det förtroende och den respekt vi byggt upp under 40 år – bland såväl partners som beslutsfattare och givare. Vi fortsätter därför att arbeta på dessa båda sätt som har visat sig vara effektiva och där vi ser att vi kan fortsätta göra en viktig skillnad. Vi arbetar också för att utöka vårt mandat och dela expertis och samarbeta även utanför vårt geografiska kärnområde.

Genom dessa två arbetssätt kommer Vi-skogen att fortsätta jobba med program och projekt inom de resultatområden som presenteras i denna strategi för att kämpa för rätten till mat, rätten till en hälsosam och hållbar miljö och lika rättigheter för kvinnor och män. Genom att bidra till att uppfylla dessa mänskliga rättigheter strävar vi mot vår vision om en hållbar miljö som gör det möjligt för kvinnor och män som lever i fattigdom att förbättra sina liv.

En viktig styrka hos Vi-skogen är det förtroende och den respekt vi byggt upp under 40 år.

Illustration av stegen i förändringsteorin:

Perspektiv och förhållningssätt till utvecklingssamarbete

Allt Vi-skogens arbete utgår från följande perspektiv och förhållningssätt:

Rättighetsbaserat förhållningssätt

Småskaliga jordbrukare samt deras organisationer och samhällen är rättighetsbärare, enligt ett rättighetsbaserat förhållningssätt (på engelska human rights-based approach, HRBA). Stater, den privata sektorn, mellanstatliga organisationer, icke-statliga organisationer och andra är ansvarsbärare. Ansvarsbärare har en skyldighet att respektera, uppfylla och skydda rättighetsbärarnas mänskliga rättigheter. Att tillämpa ett rättighetsbaserat förhållningssätt innebär att vårt arbete måste skydda mänskliga rättigheter och ge rättighetsbärare möjlighet att hålla oss och andra ansvarsbärare ansvariga.

Arbete för ökad jämställdhet mellan könen

Kvinnor och flickor diskrimineras i många kulturer på grund av sitt kön. Denna diskriminering sker överallt: exempelvis i familjen, samhället, på arbetsmarknaden, inom politiken och genom lagstiftningen. Orättvisa och patriarkala system påverkar alla nivåer i samhället. Vi-skogen strävar efter att omvandla dessa system genom att utforma och genomföra projekt som tar itu med grundorsakerna. Åtgärderna omfattar främjande av delad makt, delad kontroll över resurser, delat beslutsfattande och erkännande av kvinnors och flickors rättigheter.

Inkluderande perspektiv

Vi-skogen förbinder sig att arbeta på ett inkluderande sätt där ingen lämnas utanför – i linje med FN:s Agenda 2030. Detta innebär att vi är särskilt noga med att inkludera och stärka människor i en utsatt och marginaliserad situation. Vi bekämpar de normer och strukturer i samhället som stänger grupper av människor ute från att ha inflytande och tillvarata sina mänskliga rättigheter.

Konfliktkänslighet

För att kunna väga in konfliktkänslighet i sitt arbete behöver man känna till sammanhanget väl och undersöka relationer mellan grupper och intressenter. Vi-skogen försöker ta reda på om det finns spänningar och hur vårt arbete i så fall påverkar – och påverkas av – dem. Våra åtgärder bör inte öka spänningarna, utan ska tvärtom bidra till att föra samman människor och avhjälpa konflikter. Detta kräver att vi är uppmärksamma och alerta. Vi anstränger oss extra för att förstå hur människor i de projekt, samhällen och områden vi arbetar i uppfattar oss och vårt arbete. Vi gör också djupgående analyser av sammanhang

och ser över ifall det vi gör (eller inte gör) får negativa konsekvenser som behöver motverkas och åtgärdas. I situationer där rådande normer diskriminerar kvinnor och flickor eller på andra sätt strider mot mänskliga rättigheter arbetar vi aktivt för att stoppa diskriminering och stå upp för mänskliga rättigheter.

Antikorruption

Vi-skogen har en absolut nolltolerans mot alla typer av korruption. Korruption omfattar missbruk av förtroende, medel eller makt för personlig vinning eller till förmån för en grupp. Detta kan ta många former och förekommer på alla nivåer. Småskalig korruption uppmuntrar till och lägger grunden för storskalig korruption. Därför har vi nolltolerans.

Vi-skogen främjar aktivt transparens, etiska värderingar, förtroende samt god styrning och förvaltning. Vi följer tydliga regler och förordningar och har väl inarbetade rutiner för intern kontroll för att förhindra korruption. Vi stärker också våra partners arbete med att bekämpa korruption i sina egna organisationer samt avslöja och stoppa korruption på alla nivåer i samhället.

Ökning av civilsamhällets utrymme

Krympande utrymme för civilsamhället hindrar individer och grupper från att organisera sig i föreningar, rörelser och andra nätverk för att främja sina rättigheter, öka sina inkomster och säkra en hållbar försörjning. Vi strävar efter att ge människor och deras organisationer möjlighet att ta plats i det offentliga och hävda sina rättigheter. Vi kommunicerar även med beslutsfattare för att göra det möjligt för det civila samhällets organisationer att påverka politiken och ställa beslutsfattare till svars.

Lokalt och globalt påverkansarbete

Vi-skogen bedriver påverkansarbete för att lyfta fram småskaliga bönders prioriteringar och se till att de uppmärksammas nationellt, regionalt och globalt. Vi uppmuntrar våra partnerorganisationer att själva bilda opinion, eller delta i vårt påverkansarbete. Det sistnämnda innebär att vi samordnar aktiviteter och insatser för att påverka beslutsfattare på alla nivåer.

Många aktörer med samma mål

Olika aktörer har sina unika styrkor beroende på sina fokusområden. I våra projekt och vårt påverkansarbete strävar vi efter att samla och engagera många olika aktörer för att bidra till gemensamma mål. Det blir mer effektivt och resultaten håller i sig längre. Under den kommande strategiperioden vill vi öka samarbetet med relevanta aktörer inom våra expertområden och utforska nya sätt att samverka.

Kopplingar till FN:s hållbarhetsmål och Agenda 2030

Vi-skogens strategiska mål ligger i linje med FN:s globala mål för hållbar utveckling, framför allt mål 1: Ingen fattigdom, mål 2: Ingen hunger, mål 5: Jämställdhet, mål 13:

Bekämpa klimatförändringarna och mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald.

Globala mål	Delmål	Indikator
 <p>1 NO POVERTY Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.</p>	<p>1.4 Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har lika rätt till ekonomiska resurser, tillgång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till arv, naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter.</p>	<p>1.4.1 Andel av befolkningen som lever i hushåll med tillgång till grundläggande tjänster.</p>
 <p>2 ZERO HUNGER Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.</p>	<p>2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapssköttande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.</p> <p>2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.</p>	<p>2.3.1 Produktionsvolym per arbetsenhet fördelat på klass av verksamhetens storlek (jordbruk/ boskapskötsel/ skogsbruk).</p> <p>2.4.1 Andelen jordbruksareal som brukas med produktivt och hållbart jordbruk.</p>
 <p>5 GENDER EQUALITY Uppnå jämställdhet, och stärka alla kvinnors och flickors egenmakt.</p>	<p>5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.</p>	<p>5.5.2 Andel kvinnor i chefsposition.</p>
 <p>13 CLIMATE ACTION Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.</p>	<p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.</p>	<p>13.3.1 Antalet länder som har integrerat begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning i läroplanen för grundskolan, gymnasieskolan och högre utbildning.</p>
 <p>15 LIFE ON LAND Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.</p>	<p>15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.</p>	<p>15.2.3 Framsteg mot ett hållbart skogsbruk.</p>

Resultatområden

Starkare bondeorganisationer

Vad?

Under strategiperioden kommer Vi-skogen att arbeta för att stärka kapaciteten hos medlemsbaserade bondeorganisationer. I sin tur kommer bondeorganisationerna att mobilisera och leverera rättighetsbaserat arbete, inklusive opinionsbildning, till förmån för sina medlemmar och samhället i stort.

Varför?

Människor som organiserar sig är starkare tillsammans. De har större kapacitet att medla, skydda sina intressen och hävda sina rättigheter än vad individen kan göra på egen hand. Bönder som är medlemmar i bondeorganisationer kan få stöd för att bedriva jordbruksföretag och få tillgång till marknadsinformation, insatsvaror som utsäde och finansiella tjänster för att spara och låna pengar samt till utbildningar, kunskapsutbyten och rådgivning.

I tider när civilsamhällets utrymme att göra sig hörd krymper, bidrar bondeorganisationer till att säkra att både bönder och det civila samhället generellt ska kunna uttrycka sina åsikter fritt. I Afrika, där jordbruket spelar en viktig roll i ekonomin i stort, är bönder och bondeorganisationer också viktiga för att främja hållbar utveckling och fattigdomsminskning.

Bondeorganisationerna måste vara starka för att tjäna sina medlemmar väl. De behöver stabila demokratiska strukturer för styrning, stabil finansiering, skickliga företrädare och välfungerande interna rutiner och system. En majoritet av bondeorganisationerna har svårt att leva upp till denna höga standard. Många organisationer behöver bli bättre på att leverera tjänster till sina medlemmar, hävda medlemmarnas rättigheter, stärka social integration, skapa jobbtillfällen, förbättra försörjningsmöjligheterna, förvalta naturresurserna på ett hållbart sätt samt skydda och återställa den biologiska mångfalden och ekosystemen. Samtidigt står många organisationer inför utmaningar som gör att de inte kan fungera optimalt.

Hur?

Vi-skogen spelar en viktig roll för att stödja bondeorganisationerna med finansiering och kompetensutveckling. Vi utbildar organisationer holistiskt i allt från jordbruksmetoder, till hur man bildar en styrelse och utövar jämställt deltagande och styrning. Demokratiska bondeorganisationer med starka styr-system på plats blir den plattform genom vilken bönder kan påverka beslutsfattandet på alla nivåer. De håller myndigheter och andra ansvarsbärare ansvariga för att uppfylla åtaganden.

Under strategiperioden kommer Vi-skogens partnerskap med bondeorganisationer att fokusera på följande:

- Stabila strukturer för styrning där kvinnor och män – inklusive ungdomar – har lika representation och inflytande.
- Hållbar förvaltning av jordbruksmark som bygger på agroforestry – inklusive i torra och halvtorra områden.
- Hållbara försörjningsmöjligheter med särskild tonvikt på att skapa fler försörjningsmöjligheter för kvinnor.
- Jämställdhet genom att förändra samhällen och bryta normer som begränsar kvinnor.
- Anpassning till och begränsning av klimatförändringar.
- Ökad motståndskraft mot effekterna av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald.
- Främja den biologiska mångfalden.
- Säkerställa livsmedels- och näringstrygghet och rätten till mat.

Till 2027

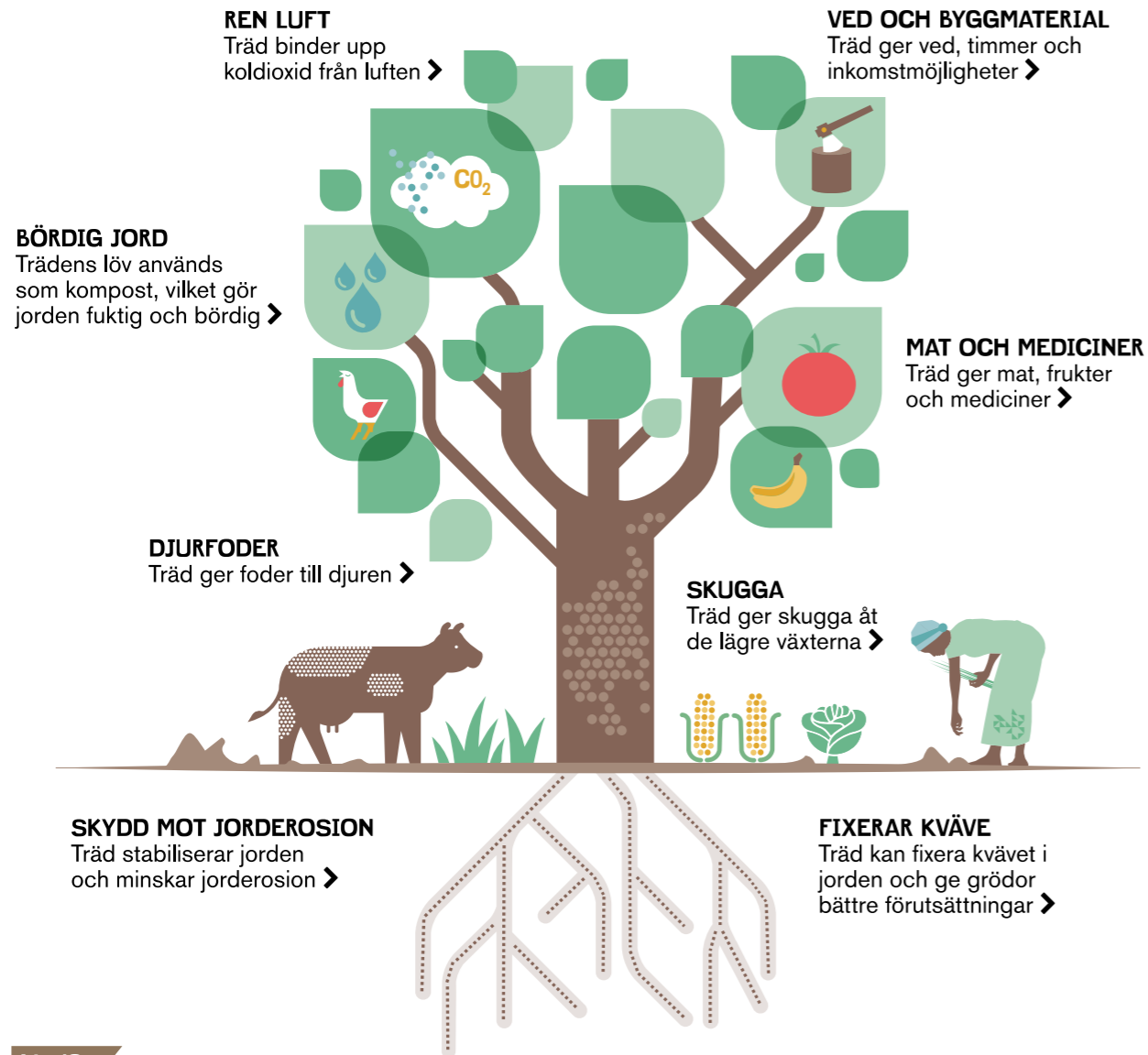
... kommer de bondeorganisationer som samarbetar med Vi-skogen i allt högre grad att arbeta demokratiskt, inkluderande och hållbart. De kommer att mobilisera resurser effektivt, leverera tjänster utifrån ett rättighetsbaserat förhållningssätt samt driva opinion till förmån för sina medlemmar och samhället de tillhör i lokala, nationella, regionala och globala forum.

... kommer de samhällen som nås av Vi-skogens och våra partners insatser i allt högre grad att leva och agera rättighetsbaserat. De kommer att ta itu med de bakomliggande orsakerna till ojämlikhet som begränsar kvinnor, ungdomar (unga kvinnor och män), barn (flickor och pojkar) och grupper i en utsatt situation. Det kommer att bli möjligt för dessa grupper att delta meningsfullt och aktivt i samhällslivet och nyttja sin fulla potential för att medverka till social, miljömässig och ekonomiskt hållbar utveckling.

Linette Khaemba. Foto: Mark Njoroge.

Ökad biologisk mångfald och begränsning av, anpassning till och motståndskraft mot klimatförändringar

Vad?

Vi-skogen arbetar med hållbara jordbruksmetoder, eller SALM-metoder, med särskilt fokus på agroforestry där träd planteras bland grödor. SALM (Sustainable Agriculture Land Management) omfattar metoder som används av bönder för att motverka, anpassa sig till och skapa ökad motståndskraft mot effekterna av klimatförändringar.

Den biologiska mångfalden ökar ofta där SALM-metoder praktiseras, och bondgårdarna och omgivande ekosystem blir mer motståndskraftiga mot översvämningar, torka, extrema

temperaturer och andra effekter av klimatförändringarna. Agroforestry och andra SALM-metoder hjälper också till att motverka klimatförändringarna genom att binda koldioxid.

Metoderna kan anpassas till många typer av miljöer (t.ex. torra, fuktiga och tropiska). De är hållbara för miljön, för klimatet och för de människor som odlar, säljer och äter maten. Att använda SALM-metoder som agroforestry genererar också en rad ekosystemtjänster.

Varför?

Klimatförändringarna är en av de största utmaningar som världen någonsin har ställt inför. De har bland annat en negativ inverkan på den biologiska mångfalden och kan störa eller till och med förstöra ekosystem. Välmående ekosystem med rik biologisk mångfald kan däremot stå emot klimatförändringarnas effekter mycket bättre än skadade ekosystem med liten biologisk mångfald.

Vi är alla beroende av friska ekosystem med rik biologisk mångfald för att kunna leva hälsosamt, odla mat, förhindra konflikter om sinande naturresurser och mycket mer. För bönderna i östra Afrika och på andra håll är övergången till agroforestry och andra SALM-metoder ett smart sätt att minska bondgårdens sårbarhet för klimatförändringar och öka avkastningen. Familjerna kan odla mer mat på samma yta och minska användningen av kemikalier i sitt jordbruk. De kan äta en mer varierad och näringsrik kost, och de kan sälja ett större överskott från sina gårdar och tjäna mer pengar.

Hur?

Genom lokala partnerskap med bondeorganisationer kommer Vi-skogen under strategiperioden att hjälpa bönder, deras familjer och lokalsamhällen att använda SALM-metoder – framför allt agroforestry. Det kommer att ske genom kurser, workshops, kunskapsutbyten och studiebesök på gårdar och exempelodlingar.

Syftet är att stödja utveckling och motståndskraft genom att:

- främja metoder, teknik och innovationer för begränsning, anpassning och motståndskraft mot klimatförändringar – särskilt för kvinnor och ungdomar,

- visa på nyttan (ekosystemtjänsterna) människor får genom SALM-metoder som agroforestry,
- främja ökad biologisk mångfald och näringsrik kost genom att uppmuntra bondefamiljer att återupptäcka och använda lokala, traditionella växtarter och matgrödor,
- främja metoder för att förbättra kvaliteten på jord och mark,
- ta vara på lokal, traditionell kunskap – och säkerställa att kvinnor deltar och gynnas,
- sprida kunskap och främja lärande genom att dela fakta och data, bygga nätverk samt mobilisera resurser för att kunna skala upp hållbara metoder,
- återställa och förbättra förstörda och avskogade landskap för att främja hållbara livsmedelssystem,
- förbättra tillgången till vatten,
- arbeta mer i torra och halvtorra områden med brist på vatten och risk för konflikter – helst i samverkan med humanitära insatser och fredsarbete,
- öka samarbetet med forskningsinstitut och relevanta nätverk för att göra forskningen lättillgänglig för bönder och deras organisationer, och
- vidareutveckla vår expertis och erfarenhet av att arbeta med SALM-metoder, agroforestry, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatförändringar på ett systematiskt sätt.

Vi-skogens arbete och expertis bygger på vetenskaplig evidens och lokal, traditionell kunskap om växtarter och jordbruks-tekniker. På politisk nivå kommer Vi-skogen att förespråka klimatfinansiering till förmån för småskaliga bönder. Vi kommer att uppmana stater att driva politik som underlättar för bönder att använda hållbara metoder och stå emot effekterna av klimatförändringarna.

Till 2027

... kommer bondeorganisationerna att ha ökat sin motståndskraft mot klimatförändringar genom hållbara odlingsmetoder, ökad biologisk mångfald samt begränsning av och anpassning till klimatförändringarna. Politiska beslut och handlingar kommer att öka deras motståndskraft.

... kommer Vi-skogen att ha stärkt och vidareutvecklat vår position och roll som expert inom utvecklingssamarbete, agroforestry och begränsning av, anpassning till och motståndskraft mot klimatförändringar.

... kommer lokalsamhällena att ha förbättrat ekosystem, biologisk mångfald, motståndskraft, anpassning och förmåga att motverka klimatförändringarnas negativa effekter på jordbruket.

Ökad livsmedelstrygghet

Vad?

Vi-skogen ska stärka bondeorganisationer så att de i sin tur kan hjälpa sina medlemmar att få tag i den mat de behöver året om. Att mat alltid finns tillgänglig att skörda eller köpa till ett överkomligt pris är en hörnsten för att förverkliga alla människors rätt till mat. Att kunna äta en tillräcklig mängd varierad och näringsrik mat varje dag är en förutsättning för att kunna hålla sig frisk och ta del av samhällslivet.

Varför?

Många bönder har ingen möjlighet att äta en hälsosam kost – trots att de själva odlar mat. Men ju bredare utbud av grödor en bondgård kan producera, desto större är chansen att familjen äter en hälsosam kost. Att återupptäcka traditionella livsmedel berikar både kostvanor och lokal biologisk mångfald. Men det räcker inte med att bara diversifiera produktionen. Det är inte givet att bonden får en bra skörd varje gång. Som beskrivits ovan har klimatförändringarnas effekter, inklusive förlusten av biologisk mångfald, påverkat jordbruket negativt. De flesta i den målgrupp som Vi-skogen vänder sig till har inte råd att äta tillräckligt med proteiner, vitaminer och mineraler.¹⁹ Det behövs en förändring.

Hur?

Vi-skogen arbetar med SALM-metoder, med särskilt fokus på agroforestry där träd planteras bland grödor. SALM (Sustainable Agriculture Land Management) omfattar metoder som används av bönder för att motverka, anpassa sig till och öka motståndskraften mot effekterna av klimatförändringarna. Den biologiska mångfalden ökar ofta där SALM-metoder praktiseras, och bondgårdarna och omgivande ekosystem blir mer motståndskraftiga mot översvämningar, torka, extrema temperaturer och andra effekter av klimatförändringarna.

Under strategiperioden kommer Vi-skogen att stärka bondeorganisationernas förmåga att hjälpa sina medlemmar – särskilt kvinnor och ungdomar – att:

- få tillgång till jordbruks-, finans- och rådgivningstjänster,
- på ett hållbart sätt öka och diversifiera produktionen och utbudet av livsmedel, och
- producera tillräckligt med mat för sig själva och sina lokalsamhällen.

En fördel med att odla en större variation av grödor är att det alltid finns något att äta eller sälja året om. Familjer som producerar mer mat än de själva äter kan dessutom sälja överskottet, tjäna extra pengar och ha råd att köpa sådant som de inte själva producerar. Detta ger bondefamiljerna stabilitet och trygghet.

Bondeorganisationerna kommer också att stärkas i att uppsöka myndigheter och beslutsfattare för att kräva en politik som respekterar, skyddar och uppfyller alla människors rätt till mat.

Till 2027

... kommer bondeorganisationerna att ha ökat sina medlemmars livsmedels- och näringstrygghet.

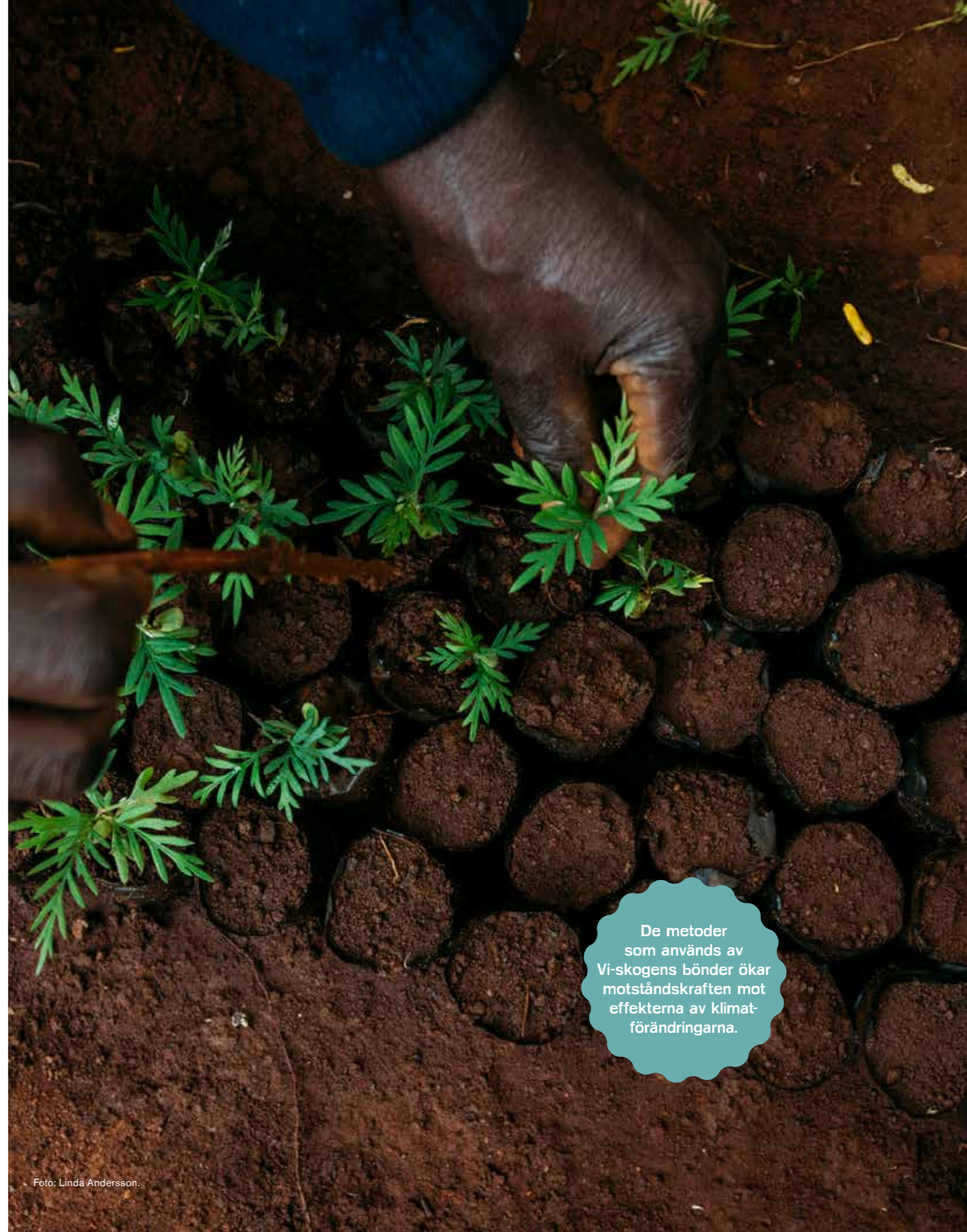
... kommer politiska beslut och handlingar att trygga livsmedels- och näringsförsörjningen och bidra till att uppfylla alla människors rätt till mat.

Förklaring av begreppen livsmedelstrygghet och rätten till mat

Livsmedelstrygghet uppnås när alla människor alltid har fysisk, social och ekonomisk tillgång till tillräcklig, säker och näringsrik mat som uppfyller deras kostbehov och livsmedelspreferenser för ett aktivt och hälsosamt liv. Med andra ord måste mat alltid vara tillgänglig, människor måste ha råd med den under hela året och alla hushållsmedlemmar måste få tillräckliga portioner hälsosam mat varje dag. Allt fler aktörer pratar numera om *livsmedels- och näringsstrygghet* för att verkligen betona hur viktigt det är att maten är näringsrik.

Sett ur ett rättighetsbaserat perspektiv förverkligas rätten till mat när varje kvinna, man och barn, ensam eller i gemenskap med andra, alltid har fysisk och ekonomisk tillgång till tillräckligt med mat eller sätt att skaffa mat. Människor är rättighetsbärare och stater är ansvarsbärare. Stater har en skyldighet att respektera, skydda och uppfylla alla människors rätt till mat.

De metoder som används av Vi-skogens bönder ökar motståndskraften mot effekterna av klimatförändringarna.

Hållbara och motståndskraftiga försörjningsmöjligheter

Vad?

Vi-skogen ska stärka bondeorganisationerna så att de i sin tur kan hjälpa sina medlemmar att förbättra sin försörjning genom hållbart jordbruk och företagande. Det kan handla om att lära sig att höja kvaliteten på en gröda, förädla och öka värdet på en produkt, eller förlänga hållbarheten för ett livsmedel. Det kan också handla om att få tillgång till konkurrensutsatta marknader och förhandla om att få skäligt betalt för det man säljer. Medlemmarna kan också få möjlighet att starta företag eller hitta extrajobb som ger en sidoinkomst till det de kan tjäna på sitt jordbruk.

Varför?

Att förbättra och diversifiera försörjningsmöjligheterna är ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Småskaliga bönder står inför stora utmaningar med att försörja sig. Många är enormt uppfinningsrika när det gäller att klara dessa utmaningar. Men de kan ändå behöva stöd och alternativ för att producera och sälja mat och andra varor, särskilt i skuggan av klimatförändringarna. Vi-skogen riktar sig till bondefamiljer som lever under fattiga förhållanden med begränsad tillgång till produktiva resurser och möjligheter.

Hur?

Våra lokala partners kommer, tillsammans med bönderna, att identifiera värdekedjor att satsa på inom jordbruket. När det behövs kommer de att stötta och utbilda bönderna i hur

de kan förädla och sälja sina produkter till ett bättre pris. Medlemmarna i de bondeorganisationer vi samarbetar med kommer också att få hjälp med att starta företag inom naturbaserade lösningar som biodling.

Under denna strategiperiod kommer Vi-skogen tillsammans med lokala partners att:

- identifiera värdekedjor att satsa på inom jordbruket,
- stärka småskaliga bönders – särskilt kvinnors och ungdomars – förmåga att förädla produkter och engagera sig i grönt företagande,
- skapa gröna arbetstillfällen och göra det möjligt för bönderna att ta deltids- eller heltidsjobb för att öka sin familjs inkomster,
- göra det möjligt för bönderna – särskilt kvinnor och ungdomar – att få tillgång till finansiella tjänster,
- minimera mängden förlorad skörd,
- hjälpa bönderna att få tillgång till digitala produkter, tjänster och innovationer för att öka sin produktivitet och inkomst,
- ge bönderna tillgång till marknader och marknadsinformation, och
- förbättra böndernas färdigheter i marknadsföring.

Till 2027

... kommer bondeorganisationernas medlemmar att ha ökat sin kompetens, sina försörjningsmöjligheter och sin inkomst genom bättre tillgång till tjänster, färdigheter, kunskaper och resurser.

... kommer politiken att vara mer gynnsam för hållbart småskaligt jordbruk och företagande.

Förklaring av begrepp

Klimatförändringarna orsakas av mänskliga aktiviteter som förbränning av fossila bränslen och förstörelse av skogar, förändrad markanvändning samt utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser i atmosfären.

Effekterna av klimatförändringarna är många, inklusive varmare temperaturer, mer oregelbunden och opålitlig nederbörd och mer frekvent och allvarlig torka och översvämningar.

Begränsning av klimatförändringar omfattar alla åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser i atmosfären, inklusive att fånga in och lagra koldioxid för att bromsa den globala uppvärmningen.

Motståndskraft mot klimatförändringar är samhällets och ekosystemens förmåga att stå emot effekterna av klimatförändringarna – till exempel att kunna förutse, förbereda sig för och reagera på översvämningar eller extrema väderhändelser.

Motståndskraft kan också hänvisa till förmågan att stå emot och snabbt återhämta sig från andra chocker och kriser för samhället, såsom pandemier och ekonomisk eller politisk oro.

Anpassning till klimatförändringarna handlar om att kunna anpassa sig till klimatförändringarnas sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter – till exempel genom att odla grödor som klarar torka.

Ett **ekosystem** består av alla växter, djur och andra levande varelser i ett område, men också av materia som vatten, stenar och jord. **Ekosystemtjänster** är alla fördelar som naturen ger människor, till exempel ren luft och drickbart vatten.

Biologisk mångfald är den mängd levande organismer som finns i ekosystemet.

Att förbättra och diversifiera försörjningsmöjligheterna är ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom

Lorna Cherop. Foto: Mark Njoroge.

Opinionsbildning och påverkansarbete

Vad?

Opinionsbildning och påverkansarbete är en strategisk process för att inspirera till och kräva förändring i politik och praktik. Det kan ske på lokal, nationell, regional och eller internationell nivå. Allt påverkansarbete under strategiperioden utgår från Vi-skogens uppdaterade påverkansstrategi 2018–2030.

Syftet är att driva fram meningsfull politisk förändring så att småskaliga bönder får sina mänskliga rättigheter uppfyllda och får bättre förutsättningar att bedriva hållbart jordbruk, särskilt agroforestry. För beslutsfattare på nationell, regional och global nivå rekommenderar Vi-skogen åtgärder som stärker agroforestry, biologisk mångfald och rätten till mat, samt ökar anpassningen till, begränsningen av och motståndskraften mot klimatförändringar.

Vi-skogen är en etablerad aktör i civilsamhället, och vi använder den positionen för att förespråka politisk förändring. De argument vi lägger fram till beslutsfattare bygger på vår expertis och det vi har sett och lärt genom vår verksamhet, främst i östafrikanska länder, men också från andra sammanhang. Vi uppmuntrar också våra partnerorganisationer att engagera sig i påverkansarbete. Våra partnerorganisationer kan skapa engagemang bland sina medlemmar, mobilisera medlemmarnas stöd och företräda medlemmarnas intressen. För att få ännu större genomslag i påverkansarbetet samarbetar Vi-skogen även med forskningsinstitut, universitet och olika nätverk.

Varför?

Vi-skogen har ett rättighetsbaserat förhållningssätt till utveckling. Därför håller vi ansvarsbärare, som politiker och beslutsfattare, ansvariga inför rättighetsbärare som småskaliga bönder. Genom opinionsbildning och påverkansarbete vill vi öka medvetenheten om utmaningarna vi arbetar för att lösa. Vi vill påminna ansvarsbärare om deras skyldigheter och föreslår lösningar. På så sätt vill vi skapa förändring. En påverkansfråga kan behöva uppmärksammas på såväl lokal som global nivå. Där har vi en viktig roll att knyta samman påverkansinsatser.

Hur?

Under denna strategiperiod kommer Vi-skogen tillsammans med partners att främja en konsekvent politik genom flerpartsdialoger. Dialogerna ska hitta lösningar där alla aktörer ser värdet i att tillgodose småskaliga bönders behov och rättigheter.

Dessutom kommer vi under strategiperioden att:

- publicera påverkansrapporter och policydokument för att sprida vår expertis, utkräva ansvar av beslutsfattare och bevaka regeringars budgetar, utgifter, prestationer och integritet,
- förstärka röster från fältet och använda våra samarbeten med bondeorganisationer för att erbjuda bönderna trygga forum att komma till tals och lägga fram sin sak till berörda myndigheter,
- arbeta med forskningsinstitut, universitet och nätverk för att få ökad genomslagskraft,
- bygga relationer med politiker och beslutsfattare genom direkta möten, fältbesök och genom att dela påverkansmaterial,
- nå ut i media för att uppmärksamma beslutsfattare och allmänheten på våra prioriterade frågor och presentera konkreta lösningar, och
- koppla vår lokala opinionsbildning till globala forum för att lyfta våra frågor och ge röst åt våra partners vid toppmöten och konferenser i till exempel Afrikanska Unionen, FN och EU.

Agroforestry Network, som grundades av Vi-skogen, kommer att vara en viktig del av att främja politisk samstämmighet och se till att forskning tillämpas i politik och praxis. Nätverket samlar agroforestryexperter från olika organisationer och institutioner i Sverige och utomlands. Det syftar till att göra skogsjordbruk mer erkänt bland intressenter inom internationellt utvecklingsbistånd, i mellanstatliga organisationer, bland forskare och forskningsfinansiärer, inom det privata näringslivet och inte minst bland EU-parlamentariker.

Under strategiperioden kommer Agroforestry Network att arrangera seminarier, delta i internationella konferenser, publicera policy briefs om agroforestry ur olika perspektiv och försöka engagera politiska och miljömässiga media.

Läs mer på agroforestrynetwork.org

Till 2027

... kommer Vi-skogen att ha stärkt påverkansarbetet, lyft våra kärnfrågor och skapat större utrymme för bondeorganisationer att uttrycka sig i lokala, nationella, regionala och globala forum.

... kommer bondeorganisationerna, deras medlemmar och lokalsamhällen att höras, respekteras och ges utrymme att på ett meningsfullt och formaliserat sätt påverka politik som direkt berör dem, deras rättigheter och deras försörjning.

... kommer kvinnor och ungdomar att garanteras aktivt och lika inflytande när det gäller att utforma politik och verksamhet.

Emma och Geoffrey Korir. Foto: Mark Njoroga.

Gaudensia Masese. Foto: Mark Njoroge.

Organisationsutveckling

Vad?

Vi-skogen utvärderar och lär sig kontinuerligt för att stärka den interna kapaciteten och kompetensen. Vi strävar efter en flexibel organisationsstruktur där vi alltid har rätt kompetens för det arbete vi genomför tillsammans med partners.

Varför?

Att satsa på organisationsutveckling är avgörande för att kunna arbeta på ett effektivt och öppet sätt, leva upp till våra egna och våra givares standarder samt stå till svars inför vår målgrupp. Lika viktigt är det att ha rätt personer på rätt plats. Personalen behöver få relevant kompetensutveckling för att Vi-skogen ska kunna uppnå ambitionerna i den här strategin.

Hur?

Under strategiperioden kommer särskilt fokus att ligga på att:

- slutföra omorganisationen av Vi-skogen för att säkerställa en organisationsstruktur som är ändamålsenlig och en bemanning med rätt kompetens för att genomföra denna strategi,

- säkerställa effektiva och ändamålsenliga arbetsflöden från landsnivå via regional nivå till huvudkontors- och styrelsenivå samt mellan landskontor och regionkontor. Styrelsen ska inte bara ha det övergripande ansvaret för verksamheten utan också vara väl insatt i den,
- se till att Vi-skogen följer de egna och givarnas standarder på alla nivåer och inom alla områden (utvecklingsarbete, agroforestry, administration, ekonomi och annat där så är relevant),
- kontinuerligt förbättra vårt interna PMERL-system (Project Monitoring, Evaluation, Reflection & Learning),
- göra organisatoriskt lärande och kompetensutveckling av personalen till en integrerad del av planeringen,
- öka samverkan på alla nivåer kopplat till tematisk utveckling, resursmobilisering, insamling och opinionsbildning, och
- vidareutveckla vår expertis inom och erfarenhet av att arbeta med SALM-metoder, agroforestry, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatförändringar på ett systematiskt sätt.

Till 2027

... kommer Vi-skogen kontinuerligt att utvärdera och lära av vårt arbete. Vi kommer att fortsätta stärka vår interna organisatoriska kapacitet och kompetens för att kunna möta aktuella utmaningar. Vi kommer att fortsätta leva upp till våra egna och våra givares standarder, och stå till svars inför vår målgrupp.

Kommunikationsarbete

Vad?

Strategisk kommunikation gör att fler känner till Vi-skogen och förstår vilka utmaningar vi arbetar för att lösa. Fler får upp ögonen för fördelarna med agroforestry och andra hållbara jordbruksmetoder. De får kunskap om vinsterna med att hjälpa bönder att organisera sig för att bli starkare tillsammans. Skraddarsydda kommunikationsinsatser riktar sig till specifika målgrupper på lokal, nationell, regional och global nivå.

Varför?

Strategisk kommunikation behövs för att vi ska kunna arbeta effektivt och nå våra mål. Vi kommunicerar vad vi gör och varför till personer som kan hjälpa oss nå framgång. På så vis stärker vi engagemanget för våra frågor, väcker intresse hos nya partners och givare och ökar möjligheterna att samla in pengar. I slutändan gör detta att vi genomför våra projekt och program mer effektivt.

Hur?

Vi kommer att fortsätta kommunicera genom ett brett spektrum av kommunikationskanaler, inklusive webbplatser, nyhetsbrev, sociala medier, personliga möten, webbseminarier, rapporter, policy briefs, debattartiklar i tidningar, broschyrer och mycket mer. Budskapen som förmedlas i dessa kanaler

kommer att utformas noggrant för att fånga uppmärksamheten och intresset hos personer som på ett eller annat sätt är viktiga för att hjälpa oss att nå våra mål.

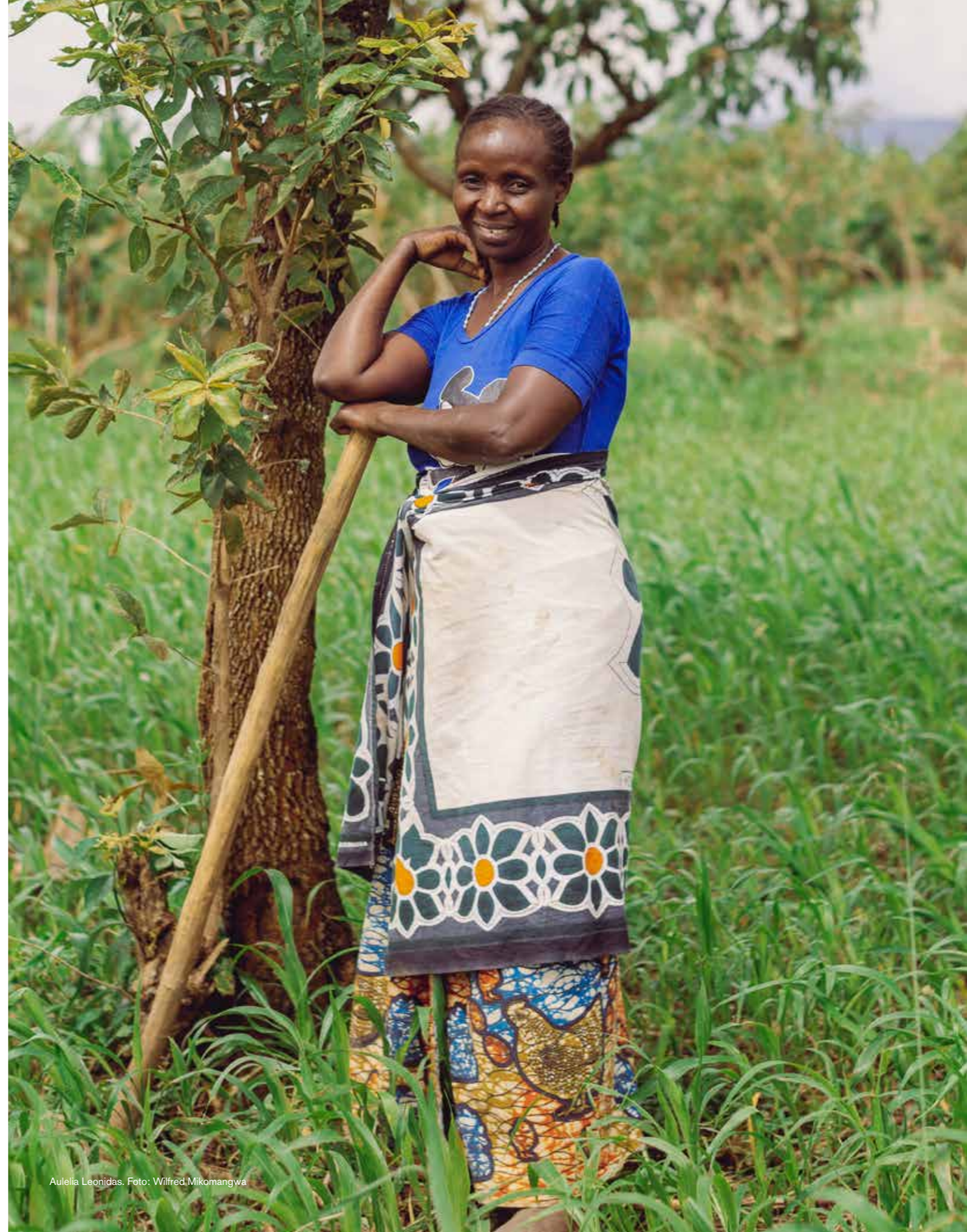
Bakom varje kommunikationsinsats finns en tydlig tanke om hur vi når en viss målgrupp och motiverar dem att göra något som gynnar både Vi-skogen och dem själva. Tydlig kommunikation är också viktig för att samordna och motivera gott samarbete mellan olika partners i ett projekt, liksom mellan kontor, avdelningar och enheter.

Under strategiperioden kommer Vi-skogens kommunikationsarbete att bidra till att:

- bygga upp och hålla i gång goda relationer med givare, partners och andra viktiga intressenter,
- öka synligheten och kännedomen om Vi-skogen i östra Afrika och i Sverige, samt i utvalda globala forum och i andra sammanhang där vi vill vara verksamma,
- stödja insatser för insamling och mobilisering av resurser, och
- positionera Vi-skogen strategiskt som en expert att vända sig till.

Till 2027

... kommer Vi-skogen att ha byggt relationer med fler givare, partners och andra viktiga intressenter. Vårt varumärke kommer att vara mer känt, och vi kommer att ha stärkt vår position som expert.

Insamling och mobilisering av resurser

Vad?

Att mobilisera resurser innebär enkelt uttryckt att samla in pengar. Vi-skogens arbete finansieras huvudsakligen genom donationer från privatpersoner och företag, samt bidrag från så kallade institutionella givare. Institutionella givare är statliga biståndsmyndigheter som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och multilaterala institutioner som Europeiska unionen (EU). Bland institutionella givare finns också icke-offentliga organisationer som stiftelser. Vi-skogen arbetar aktivt med att söka finansiering från institutionella givare och samla in pengar från privatpersoner och företag.

Varför?

Vi-skogen behöver pengar – kapital – för att genomföra allt det arbete som beskrivs i den här strategin. Vi verkar i en alltmer konkurrensutsatt miljö där vi måste kunna visa upp tydliga resultat. För att genomföra strategin kommer det att behövas förutsägbar och långsiktig finansiering från nuvarande och nya givare. Vårt mål är att öka och diversifiera finansieringen. Genom att få finansiering från fler källor blir vi mindre sårbara än om vi förlitar oss på ett fåtal källor till inkomst.

Hur?

Vi-skogen kommer att fortsätta kommunicera genom ett brett spektrum av kanaler, inklusive webbplatser, nyhetsbrev, sociala medier, personliga möten, webinarier, rapporter, policy briefs, debattartiklar i tidningar, broschyrer, genom vår att vår logotyp syns i olika sammanhang och mycket mer. Budskapen som förmedlas i dessa kanaler kommer att utformas noggrant för att fånga uppmärksamheten och intresset hos grupper som på ett eller annat sätt är viktiga för att hjälpa oss att nå våra mål.

Bakom varje kommunikationsinsats finns en tydlig tanke på hur vi kan nå vissa målgrupper och motivera dem att göra något som gynnar både Vi-skogen och dem. Tydlig kommunikation är också viktigt för att samordna och motivera välmående samarbete mellan partners i ett projekt, liksom mellan avdelningar och enheter.

Under strategiperioden kommer Vi-skogen att arbeta för att säkra en hållbar insamling och mobilisering av resurser genom att:

- basera insatser för insamling och resursmobilisering på väl underbyggda strategier,
- stärka relationerna med befintliga givare för att öka donationerna och säkerställa en förutsägbar finansiering över tid, med särskilt fokus på att stärka samarbetet med Konsumentföreningen KF, Coop och Tidningen Vi för att hitta nya synergier,
- diversifiera finansieringens källor genom att stärka relationerna med potentiella givare och ansöka om bidrag från nya givare,
- stärka vårt varumärke genom att visa att Vi-skogen är en expertorganisation som förvaltar program på ett ansvarsfullt, effektivt och transparent sätt,
- visa upp tydliga resultat som förändrar våra målgruppers liv och påverkar deras samhällen,
- fortsätta att förbättra interna verktyg, utbildningar och system för att stödja effektiv resursmobilisering i hela organisationen, och
- arbeta med nya innovativa sätt att samla in pengar och mobilisera resurser.

Till 2027

... kommer Vi-skogen att ha genomfört denna strategi på ett framgångsrikt sätt. En tillräckligt, stabil och långsiktig finansiering kommer att ha gjort detta möjligt.

Kommentarer och källor

² UN (2021) Sustainable Development Goals Progress Chart 2021. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/progress-chart-2021.pdf>

³ Castañeda, Andrés; Doan, Dung; Newhouse, David; Nguyen, Minh Cong; Uematsu, Hiroki and Azevedo, João Pedro (2016) Who are the Poor in the Developing World? World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/187011475416542282/pdf/WPS7844.pdf>

⁴ Världsbanken (2022) Poverty and Shared Prosperity 2022: Correcting Course. Washington, DC: World Bank. doi: 10.1596/978-1-4648-1893-6. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/37739/9781464818936.pdf>

⁵ UNEP (2022) On verge of record drought, East Africa grapples with new climate normal. <https://www.unep.org/news-and-stories/story/verge-record-drought-east-africa-grapples-new-climate-normal> visited 19 May 2022

⁶ FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2022) The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc0639en>

⁷ FAO:s statistik för Kenya presenteras på <https://data.worldbank.org/indicator/SN.ITK.DEFC.ZS?locations=KE> visited 1 November 2022

⁸ Ibid.

⁹ FAO:s statistik för Tanzania presenteras på <https://data.worldbank.org/indicator/SN.ITK.DEFC.ZS?locations=TZ> visited 1 November 2022

¹⁰ USAID (2021) Uganda: Nutrition Profile https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/tagged_Uganda-Nutrition-Profile.pdf visited 1 November 2022

¹¹ Se till exempel diskursen på sidan 256 och framåt i World Migration Report 2020, publicerad av IOM in 2019, https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/wmr_2020.pdf

¹² UNHCR. 2022. Mid-Year Trends 2022. <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/635a578f4/mid-year-trends-2022>

¹³ UNHCR. 2021. Forced displacement in 2021. <https://www.unhcr.org/62a9d1494/global-trends-report-2021>

¹⁴ Mer än hälften av dem, 53 miljoner människor, har aldrig lämnat sitt ursprungsland, utan är internflyktingar. Även de som korsar en gräns tenderar att stanna kvar i grannländer. Som ett resultat togs en majoritet – 74 % av alla flyktingar (på engelska forcibly displaced) – emot i låg- och medelinkomstländer. Källa ibid.

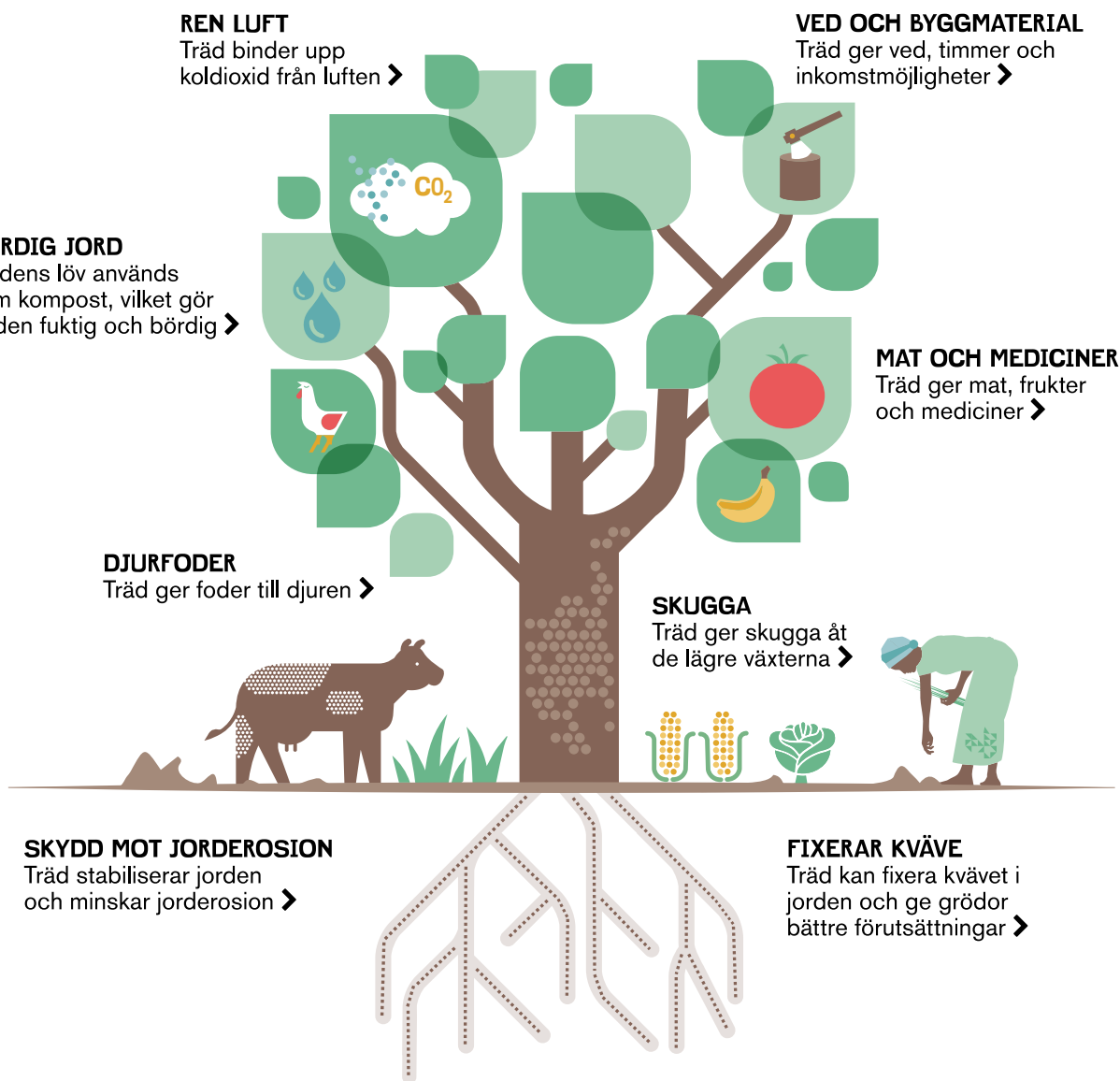
¹⁵ Främst från Sydsudan, Demokratiska republiken Kongo (DRK) och Burundi. Majoriteten bor i de norra och sydvästra regionerna och i huvudstaden. Källa <https://www.unhcr.org/uganda.html> besökt den 1 November 2022. Notera också att 47 000 ugandier beräknades vara internflyktingar år 2021 kopplat till katastrofer, se <https://data.worldbank.org/indicator/VC.IDP.NWDS?locations=UG> visited 1 November 2022.

¹⁶ Främst från Somalia och Sydsudan. Majoriteten bor i flyktinglägren Dadaab och Kakuma samt i eller i anslutning till städer. Siffrorna är från slutet av 2021. Källa <https://www.unhcr.org/ke/wp-content/uploads/sites/2/2022/02/Kenya-Infographics-31-January-2022.pdf> publicerad den 31 januari 2022. Notera också att över 200 000 Kenyaner var internflyktingar år 2021, se <https://data.worldbank.org/indicator/VC.IDP.TOCV?locations=KE> och <https://data.worldbank.org/indicator/VC.IDP.NWDS?locations=KE> besökt den 1 november 2022.

¹⁷ Främst från Burundi och Demokratiska republiken Kongo. Majoriteten bor i flyktinglägren Ndutu och Nyarugusu i Kigoma. Källa <https://www.unhcr.org/united-republic-of-tanzania.html> besökt den 1 november 2022. Notera också att 47 000 tanzanier beräknades vara internflyktingar år 2021 kopplat till katastrofer, se <https://data.worldbank.org/indicator/VC.IDP.NWDS?locations=TZ> besökt den 1 november 2022..

¹⁸ AUC-WGDD, UN Women, OHCHR and UNFPA (2020) Gender-Based Violence in Africa during the Covid-19 Pandemic, <https://africa.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/12/gbv-in-africa-during-covid-19-pandemic>

¹⁹ Vi-skogen och We Effect (2021) Rättvis mat till alla! Stockholm. https://viskogen.se/app/uploads/2020/11/rattvis-mat-till-alla_nov-2020_we-effect_vi-skogen.pdf

Vi-skogen arbetar med SALM-metoder, med särskilt fokus på agroforestry där träd planteras bland grödor. SALM (Sustainable Agriculture Land Management) omfattar metoder som används av bönder för att motverka, anpassa sig till och öka motståndskraften mot effekterna av klimatförändringarna. Den biologiska mångfalden ökar ofta där SALM-metoder praktiseras, och bondgårdarna och omgivande ekosystem blir mer motståndskraftiga mot översvämningar, torka, extrema temperaturer och andra effekter av klimatförändringarna.

